

**Державна служба України з надзвичайних ситуацій
Національний університет цивільного захисту України**

**Матеріали XVI Міжнародної
науково-практичної конференції**

«ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ГАСІННЯ ПОЖЕЖ ТА ЛІКВІДАЦІЇ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ»

2 травня 2025 року

Черкаси 2025

Теорія і практика гасіння пожеж та ліквідації надзвичайних ситуацій:
Матеріали XVI Міжнародної науково-практичної конференції – Черкаси:
НУЦЗ України, 2025. – 449 с.

Рекомендовано до друку вченою радою
навчально-наукового інституту
оперативно-рятувальних сил НУЦЗ України
(протокол №5 від 22.04.2025 р.)

Дозволяється публікація матеріалів збірника
у відкритому доступі комісією з питань роботи
із службовою інформацією в НУЦЗ України
(протокол №3 від 26.04.2025 р.)

Національний університет цивільного захисту України, 2025

**БЕЗПЕКА ТРАНСПОРТУВАННЯ НАФТОПРОДУКТІВ ЗАЛІЗНИЧНИМ
ТРАНСПОРТОМ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ:
ПОЖЕЖНІ РИЗИКИ ТА ЗАХОДИ РЕАГУВАННЯ**

*САЛАМОНОВА Т.П., ГАРМАШ С.О., КУРИЛО А.Г., доктор філософії
Національний університет цивільного захисту України*

Перевезення нафтопродуктів залізничним транспортом є стратегічно важливою складовою енергетичної безпеки держави. В умовах воєнного стану це питання набуває ще більшої значущості, оскільки нафтопродукти забезпечують роботу критичної інфраструктури, транспорту, військової техніки та промисловості.

Нафтопродукти належать до категорії небезпечних вантажів через їхню високу легкозаймистість та токсичність. Аварії під час перевезення таких вантажів можуть спричинити масштабні пожежі, екологічні катастрофи та людські жертви. Зокрема, в умовах воєнного стану ризики значно підвищуються через можливість цілеспрямованих атак з боку ворога.

За даними «Укрзалізниці», у 2023 році було перевезено 148,4 млн тон вантажів, з яких значну частку становили нафтопродукти. Проте через підвищення тарифів на 37% частка нафтопродуктів у залізничних перевезеннях може зменшитися. У той же час, через ризики обстрілів, залізниця залишається найбільш безпечним варіантом транспортування порівняно з автомобільними перевезеннями, оскільки дозволяє перевозити великі обсяги продукції при зниженому рівні ризику втраченого вантажу[1]. В Україні найбільшу кількість пожеж, пов'язаних із нафтопродуктами, фіксують на території резервуарів нафтобаз, тоді як випадки загоряння на залізничному транспорті трапляються значно рідше. Подібна ситуація спостерігається і в країнах ЄС, де об'єкти залізничного транспорту займають друге місце серед джерел пожеж. Це зумовлено специфікою розвитку нафтової галузі та логістики в регіоні.

Основні фактори ризику включають технічні несправності, зношеність рухомого складу, пошкодження залізничного полотна, людський фактор, помилки персоналу та недостатній контроль за герметичністю ємностей. Воєнні загрози включають ракетні удари по залізничних вузлах, атаки безпілотних літальних апаратів на ешелони з паливом та диверсійні акти, спрямовані на підлив колій або підпал нафтопродуктів[2].

Для підвищення пожежної безпеки необхідно вживати комплексних заходів. Серед технічних рішень – регулярний огляд рухомого складу, дистанційний моніторинг стану вантажу, використання вогнестійких матеріалів та встановлення автоматичних систем гасіння пожеж. Організаційні заходи включають посилений контроль за дотриманням норм безпеки, навчання персоналу, створення спеціальних пожежних поїздів та тісну взаємодію з екстреними службами.

Протидія воєнним загрозам передбачає розробку альтернативних маршрутів, маскування критично важливих ешелонів, супровід військовими підрозділами, використання дронів-розвідників та посилене патрулювання залізничних колій. Важливим є також ефективна координація з ДСНС та ЗСУ, створення мобільних бригад пожежогасіння та стратегічне розміщення запасів спеціальних вогнегасних засобів.

Таким чином, пожежна безпека при перевезенні нафтопродуктів у воєнний час потребує комплексного підходу, що включає технічні, організаційні та тактичні заходи. Забезпечення належного рівня безпеки є критично важливим для функціонування інфраструктури країни та збереження життя людей.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Вантажні залізничні перевезення URL: https://cfts.org.ua/infographics/vantazhni_zaliznichni_perevezennya_pidsumki_2023_ta_plani_na_2024_rik?utm_source
2. Типові аварії на залізничному транспорті URL: https://ts.kiev.ua/typovi-avarii-na-zaliznychnomu-transporti/?utm_source